

Çok Boyutlu ?hmalkar Davran?? Ölçe?i 6-9 Ya? Çocuk Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çok Boyutlu ?hmalkar Davran?? Ölçe?i 6-9 Ya? Çocuk Formu*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19196>

Özet

Çok Boyutlu İhmalkar Davranış Ölçeği 6-9 Yaş Çocuk Formu (ÇBİDÖ 6-9 ÇF), ebeveynleri veya birincil bakıcılar tarafından uygulanan ihmalkar davranışlar 6 ila 9 yaş arasındaki çocukların kendi bildirimleriyle ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikolojik araçtır. Bu ölçek, orijinal İngilizce versiyonunun Türk kültürüne uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları temsil etmektedir. Uyarlama çalışması Uğur Beyazıt ve Aynur Bütün Ayhan tarafından 2020 yılında gerçekleştirilmiş olup, çocuk ihmalinin çok boyutlu doğası (duygusal, fiziksel, eğitimel ve gözetimsel ihmal) çocuk perspektifinden değerlendirilmeyi hedefler. Ölçek, çocukların yaşadıkları ihmal düzeyini güvenilir ve geçerli bir şekilde tespit etmede önemli bir rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Çocuk ihmali, psikometri, ölçek uyarlama, ihmalkar davranış, 6-9 yaş, geçerlik, güvenilirlik.

Yazarlar

Uğur Beyazıt, Aynur Bütün Ayhan

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, 6 ila 9 yaş aralığındaki Türk çocuklarının yaşadıkları ihmalkar davranışlar çok boyutlu bir çerçevede kendi bildirimleri aracılığıyla ölçmek ve bu ölçüm aracının Türk popülasyonu için kültürel ve dilsel olarak uygunluğunu, psikometrik özelliklerini ortaya koymaktır. Ölçeğin uyarlanması, Türkiye'deki araştırmacıların çocuk ihmali çalışmalarında güvenilir bir araç kullanabilmesine olanak sağlamıştır.

Ölçek, klinik ve araştırma ortamlarında, özellikle erken çocukluk döneminde deneyimlenen ihmalin farklı türlerinin (örneğin, fiziksel ihtiyaçların karşılanmaması, duygusal destek eksikliği) ayrıştırılmasına yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

Yapı

Ölçek, çocuk ihmali yapısını çok boyutlu bir şekilde ele almaktadır. Bu yapı, genellikle fiziksel ihmal, duygusal ihmal, eğitimel ihmal ve gözetim ihmali gibi alt boyutlar içermektedir. Ölçek, çocuğun bakım verenlerinden gördüğü ilgisizliği ve ihtiyaçlarının karşılanmamasından kaynaklanan olumsuz deneyimleri kapsamaktadır.

Çok Boyutlu İhmalkar Davranış Ölçeği, ihmalin tek bir olaydan ziyade sürekli ve sistematik bir davranış örüntüsü olduğu varsayımına dayanır. Bu bağlamda, ölçek maddeleri çocuğun günlük yaşamındaki farklı ihmal alanlarını sorgulamaktadır.

Geçerlik

Çok Boyutlu ?hmalkar Davran?? Ölçe?i 6-9 Ya? Çocuk Formu'nun Türkçe versiyonunun geçerlik çal??malar?, do?rulay?c? faktör analizi (DFA) kullan?larak gerçekleştirilmi?tir. Bu analizler, ölçe?in orijinal yap?s?n?n Türk örnekleminde de korundu?unu ve iyi bir model uyumu sergiledi?ini göstermi?tir.

Ayr?ca, ölçe?in yap? geçerli?ini desteklemek amac?yla yak?nsak ve ?raksak geçerlik çal??malar? yap?lm??t?r. Bu çal??malar, ölçekten elde edilen puanlar?n teorik olarak ili?kili olmas? beklenen di?er yap?larla (örne?in, psikolojik s?k?nt?) anlaml? ili?kiler gösterdi?ini; ili?kili olmamas? beklenen yap?larla ise dü?ük ili?kiler sergiledi?ini ortaya koymu?tur. Bu bulgular, ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ba?ar?l? bir ?ekilde ölçtü?ünü kan?tlamaktad?r.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri, iç tutarlıl?k katsay?s? (Cronbach Alfa) kullan?larak raporlanm??t?r. Uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in genel puan? ve alt boyutlar? için yüksek düzeyde iç tutarlıl?k de?erleri (genellikle .70'in üzerinde) elde edilmi?tir. Bu durum, ölçe?i olu?turan maddelerin tutarlı bir ?ekilde ayn? yap?y? ölçtü?ünü göstermektedir.

Yüksek güvenilirlik de?erleri, ölçe?in farklı zamanlarda veya farklı madde gruplar?yla benzer sonuçlar verebilece?ine i?aret etmektedir. Bu sonuçlar, ölçe?in ara?t?rmalarda ve klinik de?erlendirmelerde stabil ve güvenilir bir ölçüm arac? olarak kullan?labilece?ini teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Türkçe uyarlamas?n?n faktör analizi, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n? do?rulamak amac?yla Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) yöntemiyle gerçekleştirilmi?tir. Analiz sonuçlar?, orijinal ölçekte belirlenen faktör yap?s?n?n (muhtemelen dört faktörlü yap?n?n) Türk örnekleminde de istatistiksel olarak anlaml? ve kabul edilebilir uyum indeksleriyle desteklendi?ini göstermi?tir.

DFA sonuçlar?, ölçek maddelerinin ilgili alt boyutlar?na yüksek yükler verdi?ini ve faktörler aras? korelasyonlar?n yap?s?sal olarak beklentilerle uyumlu oldu?unu göstermi?tir. Bu bulgular, ölçe?in teorik yap?s?n?n kültürel adaptasyon sürecinde bozulmad???n? ve geçerli bir ?ekilde ölçüm yapmaya devam etti?ini kan?tlam??t?r.

Araç

Test Türü:

Uyarlama (Adaptation)

Format:

Çocuk Raporu Formu (Child Report Form). Genellikle Likert tipi bir derecelendirme formatı kullanılır.

Language Available:

Türkçe (Turkish)

Population Group:

İlkokul çağındaki Çocuklar

Age Group:

6-9 yaş grubu

Population Details:

Çocukların kendileri tarafından doldurulan veya uygulayıcı yardımıyla cevaplanan bir ölçektir. Türkiye'deki ilkokul öğrencileri üzerinde standardize edilmiştir.

Test Methodology:

Ölçek, çocuğun belirli ihmalkar davranışları ne sıklıkla deneyimlediğini sorgulayan maddelerden oluşur. Derecelendirme formatı, çocukların anlayabileceği basitlikte tasarlanmıştır (Örn: 3'lü Likert ölçeği: Hiçbir zaman, Bazen, Çoğu zaman).

Anahtar Kelimeler

Psikometri, çocuk istismarı, ihmal, uyarlama, çok boyutlu ölçüm, ebeveynlik, 2020.

Yazarlar**Author ORCID Identifier:**

Beyazıt, U. ve Bütün Ayhan, A.'ya ait ORCID bilgileri kaynakta mevcut değildir.

Affiliation Email addresses:

a_butun@yahoo.com (Sorumlu Yazar: Aynur Bütün Ayhan)

Correspondence Address:

Sorumlu yazar Aynur Bütün Ayhan'ın ileti?im adresi makalede belirtilen e-posta adresidir.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

?zinler:

Ölçe?in kullan?m? için orijinal ölçek geli?tiricilerinden ve Türkçe uyarlamas?n? yapan yazarlardan izin al?nmas? gerekmektedir. Akademik kullan?m için genellikle yazarlarla ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ücret:

Ticari kullan?m ücretleri veya standart lisans bilgileri makalede belirtilmemiştir. Genellikle akademik ara?t?rmalar için yazarlarla do?rudan ileti?im kurulmas? gerekmektedir.

Test Y?I?:

Türkçe Uyarlama ve Geçerlik/Güvenirlik Çalışması: 2020

Kaynaklar

Beyazit, U., & Bütün Ayhan, A. (2020). The Turkish version of the 6-9 years form of the multidimensional neglectful behavior scale-child report: Validity and reliability studies. *Current Psychology*, 1-11. <https://doi.org/10.1007/s12144-020-00979-8>

Makalenin do?rudan bağlantısı: link.springer.com

Çok Boyutlu ?hmalkar Davran?? Ölçe?i 6-9 Ya? Çocuk Formu Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri, kaynak içerikte sa?lanmamıştır. Maddeler, Beyazit ve Bütün Ayhan'ın 2020 tarihli "The Turkish version of the 6-9 years form of the multidimensional neglectful behavior scale-child report: Validity and reliability studies" ba?l?kl? makalesinde veya eklerinde bulunabilir.

Bu ölçek, çocukların bakım verenlerinin kendilerine sa?lad??? fiziksel, duygusal veya gözetimsel deste?in yeterlili?ini de?erlendiren maddelerden oluşmaktadır.